

XV. Sosialilautakunta.

Sosiaalilautakunnan kertomus vuodelta 1928 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano, jaostot, virkailijat y. m. Sosialilautakuntaan kuuluivat kunnallisneuvos V. J. von Wright puheenjohtajana, toimittaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä kunnallisen keskustuimiston johtaja Y. Harvia, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius, lehtori K. H. Laine, taloudenhoitaja H. Moisio ja arkkitehti M. Välikangas jäseninä.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston puheenjohtajana toimi herra von Wright, jäseninä rouva Lagerborg-Stenius ja herra Paasivuori sekä varajäseninä rouva Laine ja herra Moisio.

Tontinvuokrajaoston puheenjohtajana oli herra Harvia, jäseninä herrat Moisio ja Välikangas sekä varajäseninä rouva Lagerborg-Stenius ja herra Paasivuori.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon kuuluivat herra Paasivuori puheenjohtajana, herrat von Wright ja Välikangas jäseninä sekä herrat Harvia ja Moisio varajäseninä.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan puheenjohtajana oli rouva Laine, jäseninä rouva H. Gebhard, herra Y. Harvia, tarkastaja M. Sillanpää ja professori C. Tigerstedt.

Lautakunnan ja jaostojen sihteerinä toimi arkkitehti E. A. Eriksson ja apulaissihteerinä maisteri A. G. Waronen, joka samalla toimi kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan sihteerinä. Kanslistin tointa hoiti neiti H. M. Helkeniemi. Vahtimestarina toimi nuorukainen V. K. Sippola.

Kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijänä oli herra G. V. Karhumaa ja emännöitsijänä rouva L. K. Lehtonen. Omakotialueiden rakennustoimintaa valvoi arkkitehti U. A. Moberg. Siirtolapuutarhaneuvojana toimi neiti E. Koch, talousneuvojana neiti K. E. Olsoni ja käsityönneuvojana neiti I. Grotenfelt. Kumtähden siirtolapuutarhan puutarhurina toimi herra A. M. Hellman.

Vuoden kuluessa kokoontui lautakunta ja sen jaostot yhteensä 62 kertaa, nimittäin sosialilautakunta 9, tontinvuokrajaosto 25, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto 8, kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 6 sekä kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta 14 kertaa. Niissä pidettyjen pöytäkirjain pykäläin lukumäärä nousi yhteensä 514:een, nimittäin 77, 258, 73, 33 ja 73.

Lähetettyjen kirjelmäin luku oli 418, ollen näiden luku vuonna 1927 348 ja vuonna 1926 278.

Asuntokysymyksiä. Sosialilautakunnan työ kohdistui yhä edelleenkin kunnan asuntopolitiikkaan ja varsinkin rakennustoimintaan kaupungin vuokratonttialueilla Vallilassa, Käpylässä, Toukolassa, Kumpulassa ja Hermannissakin, jossa kertomusvuonna aloitettiin uuden kivitalon rakentaminen.

Rakennustoiminta oli vuoden aikana vilkkaampaa kuin aikaisemmin ja oli valmistuneiden asuinhuoneistojen ja huoneitten lukumäärä huomattavasti suurempi kuin aikaisempina vuosina. Vuonna 1926 valmistui kaupun-

gissa yhteensä 3,321 asuinhuoneistoa, joissa oli 8,974 huonetta. Vuonna 1927 olivat vastaavat luvut 4,628 ja 11,250 sekä vuonna 1928 4,957 ja 11,527. Asuntotuotanto oli siis niin suuri, että asuntopulaa ei todennäköisesti tarvitse pelätä kaupungissa lähiaikoina, ja päättäen sanomalehdistössä vuokrattavaksi tarjottujen asuntojen lukumäärästä, pitäisi kaupungissa olla huomattava asuntoreservi. Tilanne ei kuitenkaan ole joka suhteessa niin valoisa kuin mitä tästä mahdollisesti voidaan päätellä, sillä rakennuskustannusten kalleuden takia on vielä olemassa suuria väestöryhmiä, jotka eivät ole säännöllistä tietä voineet hankkia itselleen asuntoja. Syitä tähän tilanteeseen ei voitane täysin selvittää tässä kertomuksessa, mutta edellä mainittujen rakennuskustannusten kalleuden lisäksi vaikuttanevat siihen pääoman puute ja siitä johtuva korkea korkokanta sekä vaikeus hankkia yhdellä kertaa osakehuoneistoon tarvittavia varoja.

Kaupunki oli edelleenkin ollut tilaisuudessa harjoittamansa asuntoliittisen toiminnan kautta huolehtimaan suhteellisen halpojen pienasuntojen tarpeen tyydyttämisestä. Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 nimisen yhtiön Vallilan korttelin n:o 555 tontille n:o 1 rakennuttama asuinrakennus valmistui vuoden kuluessa, joten asukkaat pääsivät muuttamaan siihen kevään kuluessa. Yhtiön johtokunta teki sittemmin esityksen rakennusyrityksen jatkamisesta. Kysymyksessä olevasta korttelista oli nimittäin Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle vuokrattu tontti n:o 16 vielä rakentamatta ja yhtiö oli ilmoittanut olevansa halukas luopumaan vuokraoikeudestaan. Suunnitellun uudisrakennuksen kuutiosisällys tulisi olemaan 17,200 m³, sen hyödyllinen pinta-ala 3,043 m² ja sen kustannukset oli laskettu 6,400,000 markaksi. Yritys rahoitettaisiin seuraavasti: pääomaa kaupungilta 1,114,800 markkaa ja sisäänkirjoitusmaksuina vuokralaisilta 235,200 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: laina Helsingin työväen säästöpankilta 3,520,000 markkaa ja kaupungilta 1,530,000 markkaa. Alkujaan oli tarkoitus varata uudisrakennuksesta pari huoneistoa kaupungin omia tarkoituksia varten ja sittemmin teki lautakunta esityksen, että toinen, 147 m²:n suuruinen huoneisto, varattaisiin kunnallisten työväenasuntojen lastenseimeä varten, ja toinen 300 m² suuruinen luovutettaisiin lastentarhain johtokunnalle lastentarhahuoneistoa varten. Edelliseen tarvittavat rakennus- ja muutostyöt aiheuttivat 58,400, jälkimmäinen taas 182,300 markan lisäkustannuksen.

Joulukuussa teki lautakunta vielä aloitteen uuden puolikunnallisen rakennusyrityksen aikaansaamiseksi, antaen Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3:n johtokunnalle tehtäväksi laatia tarpeelliset suunnitelmat ja laskelmat.

Yksityinen rakennustoiminta lautakunnan hallinnan alaisilla alueilla oli sekin hyvin vilkasta kuten seuraavasta, mainituilla alueilla vuonna 1928 valmistuneita huoneistoja ja huoneita koskevasta taulukosta ilmenee:

	Huoneistoja.	Huoneita.
Vallila	384	596
Käpylä	65	128
Toukola	1	6
Kumpula	54	128
Yhteensä	504	858

Vallilaan rakennettiin vuoden varrella 1 kivitalo; samoin rakennettiin Käpylään 1 kivitalo. Käpylässä rakennettiin omakotirakennuksia melkein yksinomaan Taivaskallion alueelle, koska muissa osissa puutarhakaupunkia

ei enää ollut saatavissa varsinaisia omakotitontteja; samoin olivat kaikki Toukolan alueen omakotitontit jo käytännössä. Kumpulan alueella, oli omakotitontteja vielä saatavissa, ja oli niiden kysyntä sangen vilkasta. Kumpulan alueen pohjoisosassa saatettiin kertomusvuoden kuluessa kuntoon korttelit n:ot 923—929 ja alueen vuokraamattomien tonttien vuokraehdot järjestettiin uudelleen lautakunnan esityksen mukaisesti.

Kysymyksessä olevien alueitten henkikirjoitettu väestö lisääntyi vuonna 1927 1,332 henkilöllä ja oli tammikuun 1 p:nä 1928 kaikkiaan 19,203 henkilöä, kuten alla olevasta yhdistelmästä ilmenee:

Vuosi.	Vallila.	Käpylä.	Toukola.	Kumpula.	Yhteensä.
1927	11,632	3,993	2,054	192	17,871
1928	12,539	4,086	2,066	512	19,203

Läheisen Hermannin alueen asukasluku oli vuonna 1928 2,818 henkilöä ja Käpylän vieressä olevassa kunnalliskodissa asui 1,202 henkilöä, joten kaikilla mainituilla alueilla asuvien henkilöiden lukumäärä nousi 23,223:een.

Yleishyödyllisille yrityksille myönnetyt avustukset. Kaupunginvaltuuston yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustuserärahana jakamiskysymystä valmistelemaan asettaman valiokunnan pyydettyä lausuntoa siitä, minkä yritysten ja laitosten y. m. olisi saatava avustusta tätä tarkoitusta varten varatusta määrärahasta, sosialilautakunta päätti puoltaa seuraaville yhdistyksille annettavaksi alempana mainitut avustuserät: Helsingin kotitaloustyöntekijäin yhdistykselle 20,000 markkaa, Suomen vankeusyhdistykselle 4,000 markkaa, Helsingin työväenyhdistykselle 5,000 markkaa, Suomen merimieslähetykseuralle 20,000 markkaa, Helsingin kasvatustalouksellisen talouskoululle 18,000 markkaa, Helsingin sosialidemokraattiselle naisyhdistykselle 7,000 markkaa, Teollisuusseutujen evankelioimisuuralle 3,000 markkaa, Valkonauhayhdistykselle 10,000 markkaa, Helsingin ruotsalaiselle Martha-yhdistykselle 5,000 markkaa, Helsingin suomalaiselle Martta-yhdistykselle 5,000 markkaa, Heikkokuuloisten suojaamisyhdistykselle 2,000 markkaa ja Helsingin kuuroykkäyhdistykselle 1,000 markkaa.

Valtuusto hyväksyi lautakunnan ehdotukset, paitsi mikäli koski Helsingin sosialidemokraattista naisyhdistystä, jonka määräraha korotettiin 2,000 markalla 9,000 markkaan.

Yllämainituista yrityksistä käytti kaksi, nimittäin Helsingin taloustyöntekijäin yhdistys ja Helsingin sosialidemokraattinen naisyhdistys saamansa avustukset ylläpitääkseen vapaapaikkoja varattomia henkilöitä varten lepopaikoissaan. Edellisen yhdistyksen lepokoti on Siuntiossa, ja sen hoidokkien lukumäärä oli vuoden varrella 341, niistä 12 vapaapaikalla. Yhdistyksellä oli myöskin Helsingissä koti taloustyöntekijöitä varten, jossa vuoden kuluessa asui kaikkiaan 879 henkilöä. Useat näistä olivat aivan varattomia, joita yhdistys monin tavoin avusti m. m. suoranaisilla avustuksillakin. Jälkimmäinen yhdistys vastaanotti kesäsiirtolassaan 196 henkilöä, joista 24 äitiä ja 12 lasta olivat varattomia. Yhdistyksen kulut näille varatuista vapaapaikoista olivat yhteensä 7,901 markkaa.

Suomen vankeusyhdistys käytti saamansa avustuksen välittääkseen työtä vapaaksi päässeille vangeille ja ylläpitääkseen suojakotia heille. Helsingissä toimitti yhdistys heille tilapäistyötä.

Helsingin työväenyhdistys käytti koko avustuserärahansa ammatti- ja tietokirjallisuuden ostamiseen.

Suomen merimieslähetykseura harjoitti avustusmäärärahallaan satamälähetystyötä kaupungissa. Käytännöllistä avustustyötä seura harjoitti toimittamalla yösijoja 368 hengelle, ruokaa 216 hengelle, kahvia 775 hengelle, työpaikkoja 312 miehelle, jota paitsi se antoi vaatetusapua 88 tapauksessa. Seura ylläpitää myöskin lukutupaa ja kerhohuoneistoa merimiehiä varten Helsingissä ja kävi niissä yhteensä 6,922 henkeä.

Helsingin kasvatustaloukskoulu ja Marttayhdistykset järjestivät avustuksillaan kotitalousopetuskursseja kaupungissa. Kurssit olivat yleensä joko aivan maksuttomia tai olivat maksut niin alhaisia, että ruoka-aineet juuri saatiin maksetuiksi, mutta saaduilla varoilla oli hankittava opetusvoimat ja tarpeelliset huoneistot.

Teollisuusseutujen evankelioimispuuran tarkoitus on ollut kerätä kerho- toiminnan avulla laitakaupungin nuoriso kaduilta ja opettaa heitä oikein käyttämään vapaa-aikojaan. Seuralla oli yhteensä 24 kerhoa, joissa oli yhteensä 345 jäsentä.

Valkonauhayhdistyksellä oli Grankullassa työkoti, mihin se koetti kerätä kadun turmiollisen vaikutuksen alaiseksi joutuneita nuoria naisia. Kodissa oli kuluneena vuonna kaikkiaan 38 oppilasta, joista 31 oli Helsingin kaupungista.

Kahden viimeksimainitun yhdistyksen on katsottava täyttävän varsin tärkeän yhteiskunnallisen tehtävän, ja valitettavaa on etteivät ne varojen puutteessa ole tilaisuudessa toimimaan voimaperäisemmin, sillä ne joutuvat välittömään kosketukseen ainoastaan pieneen osaan väestöä, jonka hyväksi niiden tulisi toimia.

Heikkokuuloisten suojaamisyhdistys ja Helsingin kuuromykkäinyhdistys maksoivat saamallaan apurahalla vuokran toimintaansa varten tarvitsemistaan huoneistoista ja järjestääkseen hoidokeilleen pieniä kursseja.

Sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto hoiti kuten ennenkin isännöitsijän avustamana puheenaolevien rakennusten valvonnan ja lähimmän hallinnon. Asuntorakennusten lukumäärä vähentyi vuoden kuluessa yhdellä, sillä Hietaniemenkadun n:o 5—23 sijaitsevaan ryhmään kuuluva kivitalo luovutettiin kokonaisuudessaan Marian sairaalan sairaanhoitajattarien asuinrakennukseksi, samalla siirrettiin se sairaalain hallituksen alaiseksi.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee huoneistojen ja huoneiden lukumäärä kaikissa kunnallisissa työväenasunnoissa sekä niissä asuvien henkilöiden luku vuoden 1928 lopussa:

Työväenasunnot.	Huoneistojen luku.	Huoneiden luku.	Niissä asuvien henkilöiden luku.	Keskimäärin henkilöitä huonetta kohti.
Hietaniemenkatu n:ot 5—23	106	121	239	2.0
Kristiinankatu n:o 16	39	42	155	3.7
Somerontie n:ot 4—18	155	160	628	3.9
Kangasalanatie n:ot 47—59	239	240	1,025	4.3
Karstulantie, kortt. n:ot 584—585	330	496	1,711	3.4
It. Viertotie n:o 107, lentoasema	34	34	99	2.9
Sammattintie, kortt. n:o 553	48	72	233	3.2
Mäkelänkatu, kortt. n:o 584	87	174	483	2.8
Kumpulan siirtolapuutarha, puutarhurin asunto	1	4	9	2.3
Yhteensä	1,039	1,343	4,582	3.4

Kunnallisissa työväenasunnoissa asui vuonna 1927 4,863 henkilöä, joten vähennys vuoden varrella oli 281 henkilöä. Asukasluku huonetta kohden oli edellisenä vuonna 3.6 ja kertomusvuonna 3.4, joten olosuhteet olivat tulleet jossain määrin siedettävämmiksi. Syynä siihen oli viime vuosina vallinneet verrattain hyvät ansiomahdollisuudet, sekä tilaisuus hankkia itselleen sopivia asuntoja muualta. Mutta vieläkin lienee kunnallisia työväenasuntoja pidettävä liika-asuttuina.

Menot ja tulot. Vuoden menosääntöön merkityt kunnallisten työväenasuntojen määrärahat ja niiden käyttö selviää allaolevista numeroista:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkkaukset	80,868: —	82,860: —
Henkilökunta	162,880: —	157,191: —
Lämpö.....	25,600: —	12,506: 60
Valaistus	34,100: —	31,610: —
Vedenkulutus	140,350: —	120,690: 60
Puhtaanapito	131,269: —	110,294: —
Sisäkorjaukset	226,500: —	211,054: 35
Palovakuutusmaksut ..	153,620: —	134,541: 10
Sekalaista	65,950: —	57,814: 20
Vuokra	25,200: —	25,200: —
Yhteensä	1,046,337: —	943,761: 85

Tulot oli arvioitu nousevan 3,260,460 markkaan, mutta vuoden aikana kertyi ainoastaan 3,176,877: 50 markkaa.

Sosiaalilautakunnan tontinvuokrajaosto huolehti kuten ennenkin omakoti-alueiden lähimmästä valvonnasta sekä tontti- ja rakennusasioiden käsittelystä. Jaosto antoi lausuntonsa vuokraoikeuden siirrosta 58 tapauksessa, vuokraoikeuden myöntämisestä 43 tapauksessa, tonttien varaamisesta toistaiseksi 41 tapauksessa sekä piirustusten vahvistamisesta 49 tapauksessa.

Yleinen rakennustoiminta oli lamaannuksissa ja oli vaikeata rahoittaa rakennusyriityksiä, mistä oli seurauksena vuokratonttien kysynnän väheneminen. Syynä kysynnän pienemiseen oli, että eniten kysytyjä tontteja kahdenperheen taloja varten ei ollut enää tarpeeksi runsaasti saatavissa. Vuoden kuluessa valmistui tosin Kumpulan alueen pohjoisosa siihen kuntoon, että sieltä voitiin luovuttaa tontteja rakennettavaksi ja rahatoimikamari vahvisti joulukuun 7 p:nä tonttien vuokramaksut. Alue oli kuitenkin osaksi siksi alavaa, että siellä sijaitsevat tontit osoittautuivat vähemmän halutuiksi, koska niiden perustustyöt tuottivat vaikeuksia. Paitsi kysymyksessä olevia epäedullisia yhdenperheen talojen tontteja oli Taivaskalliolla vuokrattavana ainoastaan samoja rakennuksia varten tarkoitettuja tontteja sekä Kumpulassa suurempia, useamman perheen taloja varten tarkoitettuja tontteja.

Kumpulan uusia omakotitontteja varten oli arkkitehti U. Moberg laatinut mallipiirustukset, jotka rahatoimikamari joulukuun 14 p:nä sosialilautakunnan esityksestä vahvisti noudatettaviksi.

Kivitalotonttien kysyntä oli vuoden alussa verrattain vilkasta, mutta laimeni vuoden loppuun mennessä, koska parhaat tarjona olevat tontit jo oli luovutettu vuokralle, eikä rakennusolojen kiristytessä jällelloleville vähem-

män edullisille tonteille enää halullisia vuokraajia ilmaantunut. On kuitenkin todennäköistä, että vuokratonttien kysyntä tulee kasvamaan uusien katurakennustöitten valmistuttua, kun jaosto voi taasen tarjota parempia tontteja rakentajille.

Sosiaalilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto. Jaosto myönsi vuoden kuluessa yhteensä 34 uutta lainaa, yhteensä 802,000 markkaa, niistä 15 Käpylän ja 19 Kumpulan rakennuksia varten. Edellisistä oli suurin osa lisälainoja, jotka myönnettiin alkuperäisen vahvistetun rakennusohjelman valmistumisen jälkeen suoritettujen vesi- ja viemärijohto- y. m. töiden suorittamista varten. Pienimmät, 6,000—10,000 markan suuruiset lainat olivat juuri tällaisia lisälainoja; suurin laina 160,000 markkaa, myönnettiin erälle Kumpulan asunto-osakeyhtiölle. Useat rakentajat anoivat myöskin oikeutta kiinteistöihinsä kiinnittää myöhemmin suoritettavien perusparannustöitä varten ottamansa lainat ennen rahaston lainoja. Jaosto käsitteli kaikkiaan 18 tällaista postponeerausanomusta esittäen rahoituskamarille että ne hyväksyttäisiin.

Useitten tonttien vaihtaessa vuokraajaa, jaosto joutui käsittelemään lukuisia lainansiirtokysymyksiä. 17 tapauksessa jaosto hyväksyi tontin uuden vuokraajan lainanottajaksi, ja oli tällaisten lainojen yhteenlaskettu summa 362,000 markkaa. Jaosto oli toiselta puolen pakotettu irtisanomaan yhteensä 5 lainasopimusta, joko sen vuoksi, että se ei voinut ohjesääntönsä ja lainaehtojen mukaisesti hyväksyä tontin uutta vuokraajaa lainanottajaksi tai sen vuoksi, että lainaehdot olivat rikottu sisustamalla rakennuksiin lisähuoneistoja. Näitten lainojen yhteenlaskettu pääoma-arvo oli 99,500 markkaa.

Lainarahaston pääoma oli 1 p:nä tammikuuta 1928 8,397,250 markkaa, johon tuli lisää vuoden talousarviossa myönnetty 1,000,000 markan suuruinen erä. Rahastosta myönnettyjen lainojen erääntymätön määrä nousi joulukuun 31 p:nä 1928 7,917,138: 03 markkaan.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta kokoontui 14 kertaa. Suurimman osan aikaansa lautakunta omisti sopivien toimintamuotojen suunnittelemiseen kotitalousneuvonnan alalla. Vuonna 1927 lokakuun 1 p:nä aloitettua kotitalousopetusta jatkettiin edelleenkin toimeenpanemalla ruuanlaitto- ja käsityökurseja sekä kodinhoitoa koskeva luentosarja. Sen ohessa järjestettiin erikoisia neuvontatilaisuuksia ja havaintokurseja.

Ruuanlaiton havaintotunteja annettiin yhteensä 29, ruuanlaittokurseja järjestettiin 16 ja oli niiden yhteenlaskettu oppilasmäärä 226. Sen lisäksi järjestettiin lyhyt kurssi jouluruokien valmistuksessa, johon kurssiin otti osaa 21 henkeä. Syksyllä järjestettiin sitäpaitsi joka kuukauden viimeisenä keskiviikkona entisille ja silloisille kurssilaisille n. k. koti-iltoja, joissa käsiteltiin yleisiä kodinhoiton alaa koskevia kysymyksiä.

Kevätlukukaudella järjestettiin 16 luentoa käsittävä kodinhoitokurssi: kaikki neuvot luennoivat alaansa kuuluvista aineista ja sitäpaitsi oli niihin hankittu ulkoapäin luennoitsijoita. Kuuntelijoita oli n. 20—35 henkeä luentoa kohti.

Käsityökurseja oli kaikkiaan 13 ja oli niillä yhteensä 188 osanottajaa. Sen lisäksi toimi käsityöneuvoja Vallilassa yksissä sikäläisen työväenasuntojen emännöitsijän kanssa työväenasuntojen äitikerhossa, koettaen siten vaikuttaa

kotikulttuurin kohottamiseksi ja järjesti sitä paitsi lukuisia yleisiä neuvontatilaisuuksia. Käsityönneuvonta oli koko ajan sekä suomen- että ruotsinkielistä. On valitettavaa, etteivät neuvojat ole tilaisuudessa kotikäyntien kautta vaikuttamaan, koska monet tuntuvat arastelevän vieraan henkilön kutsumista kotiinsa, mutta kurssien ja neuvontatilaisuuksien aikana saapuivat useat henkilöt pyytämään apua ja neuvoa lukuisissa yksityistapauksissa.

Puutarhaneuvonta laajentui huomattavasti. Kumpulan, Käpylän ja Toukolan omakotialueitten tontinvuokraajat käyttivät useasti puutarhaneuvojan apua. Koko viljelyskauden kävi neuvoja näillä alueilla neljä iltaa viikossa, vuorotellen kullakin, sekä viljelyskauden loputtua aina vuoden loppuun asti tarpeen mukaan useampana iltana viikossa. Käyntien aikana annettiin suullisia neuvoja sekä käytännöllisiä ohjeita kasvitartan hoitamisessa. Lisäksi valmistettiin yhteensä 55:lle puutarhaviljelijälle yksityiskohtaisia viljelysuunnitelmia puutarhakarttoineen. Siirtolapuutarhoissa oli neuvoja kaksi iltaa viikossa, vuorotellen kummassakin. Aamupäivisin työskenteli hän sosialilautakunnan kansliassa valmistaen puutarhakarttoja ja viljelysuunnitelmia.

Kesän kuluessa teki puutarhaneuvoja neiti Koch kaupungin myöntämällä 4,000 markan suuruisella opintomatkarahalla kolmiviikkaisen matkan Ruotsiin, Tanskaan ja Pohjois Saksaan tutustuakseen sikäläisiin siirtolapuutarhoihin ja omakotialueitten puutarhoihin. Huomattavin nähtävyys matkalla oli eräs uusi ryhmäpuutarha Hampurissa, jossa noudatettiin aivan samanlaisia periaatteita kuin Kumpulan siirtolapuutarhassa, majatkin olivat samanmalliset. Tyydytyksellä voidaan todeta, että Helsinki, missä kehitys on ollut aivan itsenäinen, on tilaisuudessa tarjoamaan jotain, joka on yhtä hyvää kuin paras ulkomailla tarjona oleva.

Kumpulan siirtolapuutarhassa lisääntyi palstanvuokraajien luku vuoden kuluessa jonkin verran ja n. 40 palstaa varattiin lähinnä seuraavaksi viljelyskaudeksi. Johtokunnan vahvistettua palstoille rakennettavien majojen mallipiirustukset, rakennettiin yhteensä 26:lle palstalle puutarhamajat. Lukuisat viljelijät hankkivat itselleen puutarhasuunnitelmat ja kaikkiaan 20 viljelyskartan. Siirtolapuutarhuri A. Hellman avusti käytännöllisessä neuvontatyössä. Sen lisäksi perusti hän omaan laskuunsa viljelyspalstalleen taimiston, josta viljelijät sekä siirtolapuutarhassa että omakotialueilla olivat itse tilaisuudessa valitsemaan haluamansa taimet.

Ruskeansuon puutarhassa olivat kaikki palstat viljeltyinä ja useimmille oli rakennettu pienet puutarhamajat. Puutarha oli yleensä hyvinhoidetun ja valmiin näköinen. Alueen vuokranneet yhdistykset rakensivat sinne kesän kuluessa uuden kalustovajan, ja sen yhteyteen kokous- ja kasvihuoneen, jota varten kaupunginvaltuusto, johtokunnan anomusta puolettua, myönsi yhdistykselle 50,000 markan kuoletuslainan.

Sitäpaitsi antoi johtokunta vuoden kuluessa sosialilautakunnalle eräitä lausuntoja, niinpä on johtokunta kokouksessaan syyskuun 11 p:nä tarkastanut Kumpulan pohjoisosaan rakennettavaksi tarkoitettujen omakotirakennusten mallipiirustukset pitäen niitä kotitalouden kannalta sängen onnistuneina.